

Halmai Tamás

„De őrzöm az ihletet”

Báthori Csaba: Ő is vagyok, én is vagyok

Bár szépprózai kísérletei is fajsúlyosak (gondoljunk csak a *Séta-gyakorlatok* finom monumentalitására), Báthori Csabát elsősorban költőként, esszéistaként, műfordítóként szoktuk számontartani. S hogy a szerző esszéisztikája lírájával egyenrangon szól hozzánk: a legújabb opusz is igazolja.

Az *Ő is vagyok, én is vagyok* hat címezetlen, de jól körülírható ciklusban rendezi el anyagát. Az első blokk egyetlen nagy ívű esszét ad közre: a *Széchenyi redivivus* nemcsak arról árulkodik, hogy Báthori műveltsége századok mélyein is otthonos biztonsággal tájékozódik, de azt is tanúsítja, hogy érdeklődése az esztétikai horizontokon túlra is kiterjed, s közéleti-politikai, illetve szellem- és kultúrtörténeti kérdésekkel egyaránt az etikai mérlegelés szabályai szerint vet számot.

Ezt követően a nagy elődök léptékéhez igazodik a kötet figyelme: Rilke, Hamvas, Robert Walser és József Attila művészeti és *gondolati* nagysága mellett érvel levelezéskritika, motívumvizsgálat és fordítói műhelyesszé egyaránt. Klasszikusok (legföljebb közelebbi klasszikusok) kapnak helyet a harmadik szakaszban is: Nemes Nagy Ágnes, Balla Zsófia és Keszthelyi Rezső költészetéhez kiváltságos érzékenység hajol itt közel.

Báthori verselemzésekben is gondos filológus – és önreflexív költő. Olvasatai jelentős, de gyéren méltatott alkotókra fókuszálnak (Rónay György, Vasadi Péter, Győri László, Cselényi Béla), s könyvelemzése (Györe Balázs) ugyancsak a személyes belevonódás energiáival egészíti ki az értelmezői szakszerűséget. (Vö. „…sokat kell hozzáadnunk önmagunkból a vershez, hogy megtapasztaljuk, mi van beletitkolva.” [152.])

Az ötödik ciklus alkalmi írásokat ölel föl. Méltatás, laudáció, köszöntés és körkérdésre adott válaszok lépnek ki az eseti keretek közül, a maradandó ráismerések levegőjét hordozván. Ami pedig Markó Béláról megfogalmazódik, alkalmasint a szerző munkásságára is visszaforgatható: „Mert tündöklő erővel segít, hogy ne váljon végleg láthatatlanná a költészet.” (219.)

Hiszen Báthori Csaba teljes életműve a költészet *mint költőien lakozás* jegyében áll. (Dehogy áll: röpül.) Értekező prózájában is poézises frisses-

ség bujkál, drámákról szólva is lírai esszenciákról beszél. Így a kötetzáró Shakespeare-esszékben – melyeket legvégül az éjszaka misztikumát átvilágító s az ihlet mibenlétét találgató jegyzetek követnek. S hogyan is szól az utolsó lap meghagyása? Egyszerre ars poetica és halandói számvetés ez a néhány taktus: „Néha ki se látszom a korból, nem férek el a korban. De őrzöm az ihletet, amely idegen a romlottságtól és a hazugságtól. Lehet, hogy ma nem él, csak túlél. / Így, szótlan is átörökítem azokra, akik valaha még igazat szólhatnak utánam, értem és helyettem."

A borítót a megszokott Klee helyett ezúttal Kandinszkij látomása rendezi be, a lila egy különösen szép, indigós árnyalatától övezve. A decens kiállítás méltó a tartalmazott szöveguniverzum tiszta zegzugaihoz, a szövegek csillagfürkésző filológiájához.

Báthori Csaba: Ő is vagyok, én is vagyok

Cédrus Művészeti Alapítvány, Budapest, 2021.

Megjelent: Olvasat, 2022. január 5.
Közvetlen elérése a másolt szövegnek:
https://olvasat.hu/de-orzom-az-ihletet/